

L' ART DEL PAGÈS

PERIÒDICH QUINZENAL

DESTINAT À LA PROPAGANDA

D' AGRICULTURA PRACTICA

TOMO 5.^{nt}

1881

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

IMPRENTA DE LA «RENAIXENSA»

CARRER DE XUCLÁ, NÚMERO 13, BAIXOS.

BARCELONA

Ayuntamiento de Madrid

EL ART DEL PAPEL

PERIÓDICO QUINCENAL

DESTINAT A LA PROBABILIDAD

D' AGRICULTURA PRÁCTICA

TOMO 6.º

1881

ADMINISTRADO Y REDACCION

IMPRESA DE LA «PENINSULAR»

TAULA

QUE CONTÉ LAS MATERIAS PUBLICADAS EN L' ANY

1881.

SECCIÓ DOCTRINAL, AGRONÓMICA Y BIBLIOGRÁFICA.

Als pagesos. Pág. 1.—¡Alerta! Pág. 3.—¡Alerta! Pág. 49.—La industria tapera. Pág. 51.—Lo Banch d' Espanya ó Espanya del Banch. Pág. 65.—Colonia agrícola d' órfans y expósitos. Pág. 97.—Necessitat dels arbres. Pág. 105.—Informe sobre 'ls ceps dels Estats Units d' América. Pág. 113.—Agricultura y armas. Pág. 114.—La gallina. Pág. 121.—Art de fer vins. Pág. 121.—Dictámen ministerial sobre l' oli-Roux. Pág. 129.—L' Ampurdá sense vinyats. Pág. 131.—Invasió filoxérica d' Espanya. Pág. 149.—Per ahont ha de comensar lo bon pagés. Pág. 173.—Oli anti-filoxérich Roux ó adob mozambich. Pag 213.

SECCIÓ D' AGRICULTURA PRÁCTICA.

Lo plátano. Pág. 5.—Plantas que exerceixen influencia notable sobre la llet. Pág. 17.—Las segadoras. Pág. 18.—La llum. Págs. 20, 29 y 37.—Nova eyna pera treure aygua. Pág. 33.—Dalladoras. Pág. 44.—Llevar de cuch de seda. Pág. 54.—Regoneixement senzill de las terras de cultiu. Pág. 56.—Als contribuyents per territorial. Pág. 58.—Embalatje de las fruytas pera la exportació. Pág. 59.—Manera senzilla de dosar l' ássoe. Pág. 67.—Naps y cols en flor. Pág. 68.—Procediments pera combatre la filoxera. Pág. 73.—Memoria sobre l' estudi agrícola d' *El Vallés* (industrias rurals). Pág. 75.—Aprofitament del fullach de pi. Pág. 85.—Conservació de rahims frescos. Pág. 86.—¿Qué val més, vendre ó enmanllevar? Pág. 99.—Aprofitament de la ginesta. Pág. 100.—Milloras que deurian ferse en los estables de nostre pais. Pág. 107.—Serras agrícolas-Arbey. Pág. 115.—Contra la filoxera. 122.—Mellorament de la agricultura. Pág. 123.—Las aradas. Pág. 134.—Consells pel cultiu y conservació dels blats. Págs. 141 y 161.—L' Ebulloscop Malligand pera determinar la riquesa alcohólica. Pág. 144.—Aprofitament de las patatas dolentas. Pág. 154.—Fabricació de vins. 162.—Procediments per atacar lo corch de la vinya. Pág. 165.—Aprofitament de lo que queda de la fabricació del vi. Pág. 174.

—Regoneixement de las adulteracions en l'oli d'olivas. Pág. 175. PRO-
JECTE de repoblació dels terrenos plantats de vinyat en lo cas de ser
aquet destruït per la *filoxera vastatrix*. Pág. 181.—DICTÁMEN del engi-
nyer agrónomo al governador de la provincia de Barcelona. Pág. 193.—
Origen dels corchs ó riquers en las pereras y pomeras. Pág. 205.—Blat de
moro ferratje. Pág. 207.—Més sobre esperits de fruyts. Pág. 215.—
Màquines de vapor para la agricultura. Pág. 219.—Conferencia agrícola
sobre las probas fetas á Marsella ab l'oli-Roux, en los vegetals y altres
procediments empleats pera combatre la *filoxera*. Pág. 225.—Conservació
de cereals. Pág. 227.—Remeys contra la filoxera (conferencia agrícola).
Págs. 237 y 245.

SECCIÓ DE VARIETATS.

Consideracions sobre l'hivern. Pág. 13.—Associació d'excursions cata-
lana. Certámen de 1881. Pág. 25.—Lo roure y las canyas (*poesia*). Pág. 34.
—Lo mercat (*poesia*). Pág. 61.—Lo peix. Pág. 80.—Higiene de las criatu-
ras. Pág. 88.—Modo de preparar un bon café. Pág. 102.—Festa de Sant
Isidro. Pág. 109.—Fira de Verdú. Pág. 110.—Empleo medicinal dels ous.
Pág. 117.—Pera conservar la aroma del café. Pág. 117.—Consell de xeí-
xanta. Pág. 125.—Decálech pera ús dels empleats forestals. Pág. 135.
—Instruccions preventivas de la rabia. Pág. 146.—Centre agrícola del Pa-
nades (*cartell*). Pág. 155.—La mitjdiada (*poesia*). Pág. 157.—Elecció de las
eynas y utensilis destinats á la preparació y conservació de las substan-
cias alimenticias. Págs. 168 y 177.—Conservació de las sustancias ali-
menticias per medi del ácid salicílich. Pág. 209.—Concurs agrícola. Pág. 221.
—Grossa festa (*poesia*). Pág. 229.

NOTICIAS AGRÍCOLAS.

Gazeta de Madrid. Ferratjes fermentats. Pocas demandas. Institut
agrícola. Estat de la cullita del oli. *Calendari del Pagés* (Jener). Págs. 26
á 28.—Exposició vinícola. Perelló. Bon exemple. *Revista de firas y mer-
cats*. Fira de S. Pau. Id. de la Pobla de Claramunt. Sariñena. Mercat de
Tortosa. *Calendari del Pagés* (Febrer). Págs. 35 y 36.—Exposició d'hor-
ticultura. Més exposicions. Protecció als aucells. Valoracions. Novas as-
sociacions. *Revista de Productes*. *Calendari del Pagés* (Mars). Págs. 46 á 48.
—Plantació d'arbres fruyters. Formació de Capatassos. Estació enològica
de Sagunto. Colonia de Santa Isabel. Protecció ben entesa. *Revista de
productes*. Págs. 62 á 64.—Potencia germinativa de las llevors. Vins espa-
nyols. Drets á la importació de vins. Regoneixement del sofre. *Calendari
del Pagés* (Mars). Págs. 70 á 72.—Producció á voluntat de polls ó pollas.
Venda de taronjas. L'eucalipto rival del tabaco. Ostricultura. Noticia

rara. Nou cuch de seda. Contra las cremaduras dels mistos. *Revista de firas y mercats*. Olis y blats. Págs. 81 á 84.—Exempcions de contribució. Prohibició del ácit salicilich. Análissis de vins fuchsinats. Taronjer gegantesch. Color vert extret del café. Aprofitament de las ortigas. De Vilanova y Geltrú. Pedregadas. Exposició italiana. Observació de la veda. Nius de perdius. Plantacions de vinyas. Arbres fruyters en los salons. *Revista de firas y mercats*. *Calendari del Pagés* (Maig). Págs. 90 á 96.—Colonia agrícola. Nova planta. Exposició de flors y plantas. Nou periódich. *Revista de productes*. Págs. 103 y 104.—Conferencia agrícola. Substancia antifloxérica. Descubriment important. *Calendari del Pagés* (Juny). Págs. 111 y 112.—Reparto territorial. Exposició artístich-industrial. Gazeta comercial, fabril y agrícola. Societat económica geronina d'amichs del país. Manifestacions proteccionistas. Destrucció d'insectes. Destrucció de ratas. Igualada. Tortosa. Belmonte (Baix Aragó). Granollers. Págs. 118 á 120.—Cassa. Consell dels xeixanta ó xeixantena. Manifestació proteccionista. *Calendari del Pagés* (Juliol). Págs. 127 y 128.—Centro de gestions en l'Institut agrícola. De *La Renaixensa*. Invasió de la filoxera. Nou remey. Societat vitícola de la corona d'Aragó. Nostres vins. Carta de Mollerusa. Págs. 136 á 140. Descubriment important. Societat vitícola de la corona d'Aragó. *Cullitas de cereals y olis*. *Calendari del Pagés* (Agost). Págs. 147 y 148.—Lo jardiner, hortolá y florista. Nous descobriments. Medició d'ayguas á Catalunya. Cullita de cereals. Reus. Manresa. Vilanova y Geltrú. Vich. Págs. 158 á 160. Probas ab l'oli-Roux. Cullita d'oli. Cullita de pansa. De Valencia. Prempsas pera oli. Colonias agrícolas. Malaltia en lo bestiar. Estadística vitícola. Mercat de Vilafranca del Panadés. Id. de Vich. Id. de Lleyda. *Calendari del Pagés* (Septembre). Págs. 169 á 172.—Prempsas pera vi. Dret de cassa. Certámen de Granollers. Falset. Figueras. Lleyda. Tarragona. Vilafranca del Panadés. Vinaroz. *Errada*. Págs. 179 y 180. *Calendari del Pagés* (Octubre). Pág. 192. Cullita de garrofes. Figueras. Igualada. Pont d'Armentera. Tárrega. Tortosa. Vilanova y Geltrú. Vich. Valencia. Págs. 203 y 204.—Prestació personal (de vehins). Sant Sadurn de Noya. Reus. *Calendari del Pagés* (Novembre). Págs. 210 á 212.—Contribució territorial. Certámen de Gerona. Congrés filoxerich de Burdeos. Oli-Roux. *Estat de las cullitas*. Aragó. Figueras. Cervera. Tortosa. Priorat. Vallés. Lleyda. Tarragona. Vilanova y Geltrú. Valencia. Págs. 222 á 224. Cassa major. Botas novas. Granja y escola. Los soldats en agricultura. *Estat de las cullitas*. *Firas y mercats*. *Calendari del Pagés* (Desembre). Págs. 232 á 236. † D. Francisco Domingo: Rahims frescos. Conservació dels melons. Oli-Roux. *Estat de las cullitas*. *Firas y mercats*. Págs. 241 á 243.—Societat d'estadística de Marsella. Exportació de bestiar. Castelló de la Plana. Alcalá. *Mercats de taronjas*. *Cereals y llegums*. Págs. 253 á 256.

REVISTA VINÍCOLA.

	Páginas.
Corresponent al mes de Janer.	15
» » Febrer.	47
» » Mars.	64
» » Id.	71 y 72
» » Abril.	84
» » Id.	95 y 96
» » Juny.	120
» » Id.	128
» » Juliol.	140
» » Id.	148
» » Agost.	160
» » Id.	172
» » Octubre.	204
» » Id.	211 y 212
» » Novembre.	235 y 236
» » Deseembre.	244
» » Id.	256

TAULA DE LAS FIGURAS ENTREPOSADAS.

Figuras.	Páginas.
1, 2, 3, 4 y 5	Plátano d' Orient. 6, 8, 9, 10 y 11
6	Segadora-Champion. 18
7	Dalladora-Champion. 44
8 (129)	Balansa pera análassis de terras 56
9 (130)	Serras agricolas-Arbey. 116
10 (131)	Arada-Ransomes. 134
11 (132)	Ebullioscop-Malligand. 145
12 (133)	Plano de la invasió filoxérica de la provincia de Gerona.. . . . 198
13 (134)	Máquinas agricolas de vapor. 219

NOMS DELS AUTORS DELS QUALS S' HAN PUBLICAT TRAVALLS.

- D. Ricart Ginebreda, de Molins de Rey (hisendat).
- » Emili Vilanova (escriptor públich).
- » G. J. de Guillen (enginyer industrial).
- » Jaume Collell (canonge de Vich).
- » Miquel Torroella y Plaja (propietari).
- » Simon Alsina y Clos (poeta).
- » Vicens Plantada y Fonolleda, de Mollet (veterinari).
- » Jaume Palou.
- » Manel Gispert (enginyer industrial).
- » Agulló.
- » Dr. Frederich Bennessat (farmacéutich).
- » Dr. Krant y Moltó.
- » Joseph Bayer y Bosch (enginyer industrial).
- » Ricart Rubio (enginyer agrónomo).
- » Joseph M.ª de Prat (propietari é hisendat).
- » Eussebi Oller (poeta).
- » Manel Mir y Navarro (catedràtich).
- » Francisco X. Tobella y Argila (périt agrónomo).

INICIALS Ó PSEUDÓNIMS.

X.—C. L.—B.—M.—T. per V. B. y V.—D. M.—E.—Hipólit Casassas.—T.

Ayuntamiento de Madrid

yuntamiento de Madrid

FUNDAT Y DIRIGIT PEL PÉRIT AGRONOMO D. FRANCISCO X. TOBELL Y ARGILA.

SURT LO SEGON Y QUART DIUMENJE DE CADA MES Y VAL UN DURO L' ANY.

ALS PAGESOS

Al entrar en lo quint any d' aquesta publicació, volém manifestarvos los nous propòsits que 'ns animan, al tirar-la endevant. A molts haurá estranyat nostre silenci, respecte al regalo de costum anyal ó siga 'l *Calendari*; però, si vos dihém que en son lloch pensém substituhir las 4 planas d' anuncis per un folletí, que al cap del any vinga á constituhir un llibre de butxaca útil á tothom, perque de la varietat d' assumptes que tractará, n' ha de resultar forsosament quelcom de bó pera cada hù dels suscriptors. No cal mes, qu' indicar lo que 'ns proposém

pera convence's de la realitat del fet, tan sols dihentvos, que 'l compondrán una série de manuals práctichs, recopilats ab lo nom de *Biblioteca de L' ART DEL PAGÉS*, dels que 'n formarà part: 1.er un tractadet d' *anatowia organografia y fisiologia vegetals*, que comensará aviat, com á introducció de tot lo demés, ab l' objecte de poguerns entendre, d' aquí endevant, ab los termes que per forza haurán d' usar sos respectius autors en lo curs de sas explicacions, vulgas ó no.

Aquestos llibrets, escrits espressament pera L' ART DEL PAGÉS, han de ser fills dels mateixos subscriptors y per aixó han de ser entesos per tothom, que estiga mes ó menos directament relacionat ab las cosas de la terra ó ha trepitjat solzament alguna vegada 'ls terrossos del camp. A mes del que vos hém dit debia forsozament obrir lo camí pe 'ls altres, podém anunciarvos, per ara, los següents: *conservació dels grans*, treball premiat en un certámen de Vich; *la mestressa industriosa* ó siga manera de fer moltas cosas d' utilitat doméstica; *la malaltia del taronjer*; *fabricació del vi escumós*, vulgarment conegut per *xampany*; *conservació dels ferratjes* y son cultiu; empleo de la *atzabara* (pita) com auxiliar poderós en la alimentació del bestiar, y altres que 'n vindrán y que no vos dihém, pera no molestarvos mes; però sempre referents á industrias rurals caseras, sense faltarhi las corresponentas figuras, pera aclarar millor lo contingut. A cada autor se li regalarán 25 exemplars, tirats á part, y 'l resto de la edició se posará á la venda.

Si 'l pensament es ó no bó, ho dirá la aceptació que tinga del públich y l' empenyo dels subscriptors en donarho á coneixer, ajudant d' aquesta manera los esforços de LA REDACCIÓ.

¡ALERTA!

Tenim entés que han sortit de Nova Orleans cap á Catalunya alguns agents d' empresas agrícolas ab intenció de induhir als pagesos catalans á emigrar als Estats del Sur d' aquet pays. Sabent lo treballadors que son los nostres pagesos, lo suferts y lo poch que guanyan, no es estrany que aquesta gent vulgui esplotar tan favorables condicions de nostre caràcter en benefici de las grans empresas agrícolas qu' hi ha establertas en lo Sur dels Estats Units, y que 's troban ab falta de brassos desde l' emancipació de la esclavitut.

Pero nosaltres tenim lo sagrat é imperiós deber de donar la veu d' alerta, advertint als nostres paysans que si s' deixan enganyar per promesas afalagadoras, de segur se n' han de apenedir quan sigui massa tart.

Encare que s' els hi fassi contractes, que de rés serveixen, puig una vegada aquí cap garantia tenen de que s' complirán; encare que s' els hi ofereixin jornals deu vegadas mes grans de los que en nostra terra guanyan, es un crim induhir á uns homes á venir an aquet pays, ignorant totas las circunstancias que conspiran contra l' infelís que vé sense coneixer ni l' idioma, ni las costums, ni las necessitats del pays, y sense medis pera entornarsen una vegada convençut de qu' aixó no es un paradís, sino un pou inagotable de miserias pera l' que té la imprudencia de venir en tan malas condicions.

Ab un sou de 30 rals diaris tot just n' hi ha prou aquí pera donar pá á una familia reduhida; y además quan se

sápiga que aquí las necessitats son moltes més que en Catalunya, y que lo satisfer cada una d'eixas necessitats costa, per terme mitj, cinch vegadas mes que allí, y sobre tot quan se consideri las grans probabilitats qu'hi ha de que un extranger, sense parlar l'idioma, s'quedi sense treball durant molts mesos y potser anys, se comprendrá quan temerari fora permetre que ni un de nostres pagesos s'embarqués cap á Nova Orleans, ahont, ademés, lo clima es malaltís.

Un pagés en Catalunya, ab un tros de pá, un got de ví y l'aire de la seva terra, viu content; aquí, ab un trós de carn (dat lo cas de que l'pugues guanyar), però sense lo ví, puig aixó es article de lusso que sols disfrutan los richs, y ab totas las dificultats que l'rodejarian, sofriria grans vicissituds, si es que no s'moris de fam ó d'anyoransa.

Esperém, donchs, que tots nostres colegas de Catalunya ens ajudarán á fer saber als pagesos de nostra terra que, al acceptar un contracte per anar á la part meridional d'aquesta gran República, s'entregan en brassos de la más espantosa miseria.

Y tot lo qu'hem dit respecte als pagesos, ho fem extensiu á tots los catalans que tingan l'intenció de venir an aquet pays, enlluernats per la prosperitat de que gosa la República norte-americana.

Hem presenciát molta miseria, molts sufriments y fins alguns suicidis com resultats d'eixa imprudencia de venir aquí sense contar ab mes elements que l'esperansa y lo desitj de millorar de sort. Y per lo mateix que hem vist de prop tan funestas conseqüencias, estém en lo cas d'aconsellar als nostres paysans que de cap manera vingan aquí, á menys que parlin l'inglés avans d'embar-

carse, y que contin ab medis suficients pera arrostrar sisquera un any de proba y poder entornársen en cas d' adversitat.

De LA LLUMANERA de Nova York.

SECCIÓ D' AGRICULTURA PRÁCTICA.

LO PLÁTANO

No hi ha pas dubte que la plantació d' arbres es en tots los temps una necessitat tan general é interessant pera la agricultura, com lo tenir carreteras y camins vehinals; y deuria esser objecte de mira per los governs, lo fomentar sa plantació en bé de la utilitat pública pera aliviar las llargas y penosas sequedats que sofreixen los camps, seguidas de las terribles riadas y ayguats que arruinan pera molts anys á vastas comarcas, ahont la vegetació mes espléndida, rivalisa ab los mes fértils y productius *oasis*.

Jamay, diu un autor contemporáneo, s' aconsellará ab demasiada insistencia als agricultors lo cultiu dels arbres, que desempenyan tant important missió, no sols en lo que se refereix á la economia rural, si que també en quant se relaciona ab la millora de las condicions climatológicas de moltas regions. Los camps, per una munió de causas que no enumerem van quedant complertament despullats d' arbres, y prescindint de las grans utilitats que dels poblats boscos s' obtenen, se modifcan los climas d' una manera perjudicial pera la agricultura, succehintse á llarchs períodos de sequedat qu' esterilisan los sembrats ocasionant quantiosas pérduas, pluhas torrencials que ab deplorable frecuencia arrastran tot quant troban, produhint algunas vegadas inundacions terribles que portan la desolació y la ruina.

Las plantacions florestals en los camins, canals, torrents y arenys, las plantacions urbanas, totas responen á la utilitat de

la existència dels arbres, per lo tant convensuts d' aixó debem fomentarla, no sols per esser particular, si que també general ó social, tota vegada que tendeix á modificar l' ambient que 'ns vivifica y evitar desastres que se succehexen en lo transcurs dels temps.

Innumerables son las especies d' arbres que se coneixen y que serveixen no sols pera aquest objecte si que també pera explotar los productos que d' ells se obtenen, destinats la major part á las moltsas industrias que se serveixen de sa fusta. Entre aquestos se conta lo hermós y majestuós plátano (fig. 1.ª) que se cria fins á 20 metres d' alsada.

Plátano d' Orient.

Natural del Orient y Occident cada una de las dos especies conejudas, es un dels arbres més antichs que 's coneixen y ce-

lebrats per lo sabi Salomó en lo llibre de la *Sabiduria* d'entre 'ls gegants que s'elevaban en los valls del Líbano. Plinio menciona plátanos que encara existian en son temps y que eran anteriors á la fundació de Roma; es á dir que contaba més de vuyt cents anys.

Lo plátano fou portat de la Persia á Sicilia é Italia en temps de la presa de Roma per los Galos y desde allavors se multiplicá en aquestos paissos d'una manera prodigiosa passant d'aquí á Espanya després d'haber estat desde molt temps olvidats en Europa.

Dugas son las especies descritas per lo sabi naturalista Línneo, l'*oriental* y l'*occidental*, diferint molt poch l'un de l'altre. De tronch dret y llís, qual ramatje forma una copa molt espessa; d'escorxa que se despren á trossos voluntariament, de fusta blanca y compacta sumament buscada per constructors de caruatjes, ebanistas, fusters, etc.; de fullas sostingudas per llarchs *peciolos* ó *qüas*, senzillas y grossas, palmelladas, de color vert y lluent per sobre, y una mica peludas y nerviosas per sota; floreix en lo mes de Maig produhint uns fruyts ó bolas verdas y morenas en la maduresa, que naixen en número de dos ó més en una mateixa *qüa* y penjants. Lo plátano occidental ó de Virginia es més propi que 'l oriental pera plantar aprop dels rius y llochs humits ahont adquireixen en poch temps una altura y grossor prodigiosa. Se distingeix per tenir las fullas més grossas.

Se multiplica per estaca y per llevor; sí bé que aquest últim medi es poch usat per donar resultats menos promptes é insegurs las més de las vegadas, per no produhir en nostre clima llevors prou fértils pera la reproducció. Per lo tant, deurém valerns del sistema d'estaca com á més usat pera la multiplicació d'aquest arbre.

Desde la cayguda de las fullas fins á principis de Febrer es la ocasió de procurarlas, tallant los tanyes del any ab una part de la fusta precedent que es d'ahont surten las arrels, anomenant aquesta classe d'estacas, de taló (fig. 2.ª). Se colocan en feixos ó manadets dintre d'aygua que 'ls cubreixi fins á poch menos d'un pam del extrém inferior per espay de quinze dias, passats los quals se plantan en un terreno preparat al efecte y

Figura 24

Estaca de taló.

convenientment adobat, á la distancia de dos pams, y que se tallan després de plantadas á dos ó tres borrons de plá terreno amunt.

Inmediatament després de plantadas las estaquetas se regan copiosament al objecte d'atapahir bé la terra y facilitar l'arrelament, continuantho lo méssovint possible fins que están arraigadas perque la sequedat de la terra influheix d' una desfavorable en la bona marxa dels nous arbrets.

Es indispensable mantenir lo criadero net de las herbas que 's crian á costa de las substancias que deuen servir pera los arbrets, per aixó será precís donar á la terra lleugeres escatadas que al mateix temps mantenen la humitat que absorveix de la atmósfera la terra superficial remoguda y disgregada per aquesta operació privant que 'l calor del sol penetri y assequi son interior per trobar constantment humida la superfície ó cara de la terra.

Es molt difícil indicar d' una manera precisa la freqüencia y abundancia de las regadas, perque aquestas dependeixen del grau d' impermeabilitat de la terra y de la intensitat del calor; no obstant es generalment suficient l'executarlas un cop cada setmana durant las calors.

Las estacas plantadas al criadero pera obtenir planter, després de brotadas es indispensable pera que adquireixen un desenrotllo més marcat, regarlas cuan los brots tingan un pam, ab adob líquit, com la bassa. D' aquest modo los arbrets adquireixen una forsa de vegetació que quasi bé pot dirse que se 'ls veu creixer: desde allavors deuen rebre certas operacions destinadas á transformar las estacas ja brotadas en arbres de una direcció apropiada al lloch que definitivament deuen ocupar.

Las estacas indicadas tal com acabém de indicar desenrotllan los dos ó tres borrons en la primavera transformantse en vigorosos brots durant l' istiu que segueix á la plantació. En l' hivern següent se deixa 'l brot que aparegui més vigorós y ab

més tendència á elevarse verticalment, se talla la meytat dels demés sobrants, resultant d'aquesta operació que la branqueta A (fig. 3.ª) destinada á formar lo tronch adquireix un gran desenrotllo. Al any següent se talla á ran lo tros sobrant B.

En cas de no esser suficient vigorosos los brots com succeheix moltes vegadas, pera formar lo tany, es precis *acotarlos*, operació que s'efectua tallant á últims d'hivern, en lo segon any de vegetació, las estacas á mitj pam de la superficie de la terra, que se cubreix prompte de brots vigorosos, reservant quant tenen un pam, lo que se presenta més robust y preferint sempre al que se troba prop de la superficie de la terra. Allavors se l'adresa verticalment lligantlo ab un jonch ab lo trós de la estaca sobrant tal com ho demostra la fig. 4.ª Lo brot conservat se desenrotlla ab tanta forsa

durant lo primer istiu que pot adquirir una alsada de dos metres.

Després de las operacions precedents es precis no descuidar los nous arbres tallant los brots laterals que se desenrotllan y que alguns de ells favorescuts per la llum y saposició se transforman en branca vigorosas que fins arriban á disputar ab lo brot termenal la preeminencia que deu conservar pera prolongar lo tany. Pera impedir donchs que aquestos brots se desenrotllin en perjudici dels nous arbres, se deurá cada any fins á la época de la plantació definitiva visitarlos en vers lo mes de Juny ó Juriol y tallarlos.

No tots los terrenos se prestan pera la plantació dels plátanos. Aixís com lo d'Orient resisteix molt mes en los árits y sechs lo d'Occident al contrari, no prospera sino en los lleugers, humits y substanciosos, en los quals predomini la cals

y la sílice. Plantat en las boras de corrents d' aygua, adquireixen en poch's anys un desenrotllo considerable.

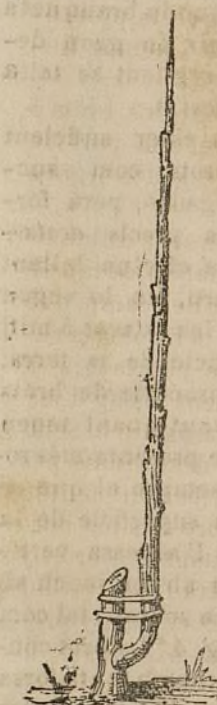

Figura 4ª

Al tres anys de plantadas las estacas, haurán ja adquirit suficient forza pera poderlas plantar en lo terreno que deuen ocupar definitivament; essent indispensable prepararlo convenientment pera la bona vegetació dels arbres. En efecte; la trasplantació priva de sobte als arbres d' un número d' arreltas que no poden desenrotllarse de nou, si 'l terreno en que se col·loca es compacte ab demasia y no es d' estranyar en tal cas una vegetació irregular que pot acabar fins ab la vida del arbre.

Pera obviar aquestos inconvenients debém indispensablement fer que la terra que deu cubrir las arrels del arbre y que entre mitx de ella deu desenrotllarse, siga polverisada y esponjada á fi y efecte de que ditas arrels pogan ab llibertat assimilar los principis nutritius estenentse per la capa de terra vegetal, y fer de manera que aquesta terra siga de millor qualitat, més fértil que la d' ahont se planta d' assento los arbres.

La obertura de las *claveras* destinadas á rebre 'ls arbres ten-deix á alcansr lo que acabam de manifestar segons ab la manera y condicions d' obrirlas. Será millor ferho dos ó tres mesos avans de la plantació, perque fentho aixís la terra remoguda reb la influencia fertilisant dels agents atmosferichs que tan bon paper desempenyan en la vida vegetal. La fondaria á que dehuen obrirse varia segons la major ó menor humitat que reté la terra, tenint sempre present que com mes exposada está la terra á sufrir las consecuencias de la sequedat mes deuen profundisar las arrels dels arbres pera que trobin la humitat necessaria pera sa creixensa. En los terrenos humits succeheix molt al contrari, las arrels tenen una tendencia marcada á acos-

tarsé á la superfície pera evitar la humitat excessiva que 'ls priva de rebre la influencia del ayre atmosféric. Aquesta profunditat varia de 35 á 80 centímetres, segons la mes ó menos humitat. •

Preparadas ja las claveras, se procedeix á tallar los brots ó branquetas laterals del arbrets, suprimint també una part de arrels á fi de mantenir un perfecte equilibri entre 'ls dos órgans del arbre.

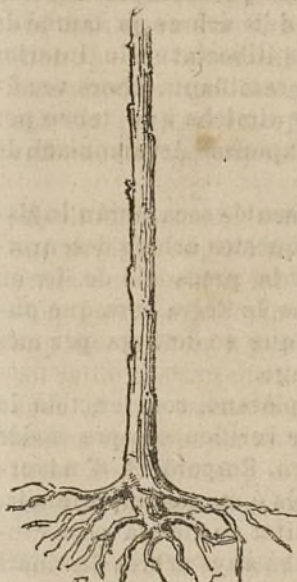

Figura n.º 5

Una mala inteligencia sens dubte filla de las prácticas rutinarias, de tan difícil corretgir en la gent del camp, que ignora los principios de la fisiología vegetal, induheix á molts plantadors d'arbres á tallar enterament lo cap d'arbre, tal com ho indica la figura 5. Semblant procediment deu desterrarse per dos motius: lo primer porque fentho aixís se privan de l'arbre tots los borrons que donarian naixement á brots y fullas indispensables pera desenrotllar las fibras llenyosas y corticals, y preparar la sava descendent ó *cambium*; lo segon, es que la ferida permanece llarch temps exposada á la influencia del ayre avans de curarse, determinant en lo tronch del arbre un desmérit de son valor.

Tan sols pot permetres tal procedir en la circunstancia de que las arrels fossen totalment malmesas per la transplantació ó bé que 'l tronch dels arbrets hajan adquirit una creixensa en alsada, poch proporcionada á sa gruixaria, que l'exposaria á rompres ab la forsa del vent.

Aquestos arbrets, aixís mutilats se revesteixen en la part superior de borrons ó ullets que luego se desenrotllan formant tanys ó brots que se supremeixen al comens de la tardor, deixant solament lo que aparegui mes ufanós pera destinarlo á la prolongació del tronch que en rahó de la major cantitat de sáva que á ell afluheix se restableix paulatinament l'equilibri col·locantlo

en la posició vertical que caracteriza á aquesta mena d' arbres.

Al any següent d'aquesta operació se talla á ran y oblicuament lo tros de llenya ó fusta que resta en la part superior y que forma angul ab la prolongació del tronch.

Efectuada ja la plantació dels plátanos en lo lloch que deuen ocupar definitivament, las operacions ulteriors se reduheixen á mantenir lo terreno en condicions de fertilitat, ja siga per medi de llauradas que destruheixin las herbas que sempre xucclan las substancias nutritivas en perjudici dels arbres, ja també de procurar que la humitat penetri ab mes llibertat en lo interior de la terra y 'ls agents atmosferichs ab semblants labors verifiquen las reaccions y fenòmens fisichs y quimichs que tenen per basa la formació de las sals nitrosas á expensas del amoniach de la atmósfera.

Dat cas de que la temperatura se presentés seca, serán indispensables las regós pera que pугan aquestos arbres desenrotllarse ab vigorositat, tenint no obstant la precaució de fer en lo peu del tronch dels arbres unas ollas de terra pera que pугan retenir l'aygua de la pluja y fer que se detinga per més estona la que se li subministra ab lo rego.

Altre operació indispensable en lo plátano, com en tota la classe d'arbres es la d'expurgarlos. Se verifica sempre desde la cayguda de la fulla y durant l'hivern. Emperó es d'advertir que á aquesta operació se li dona més ó menos importancia, segons se vulga obtenir la major quantitat de llenya pera cremar, ó bé que se vulgan obtenir ab poch anys arbres destinats á fusta de construcció, que es lo més natural, encara que poden obtenirse abdós productos ab una direcció ben entesa y esmerada. Per lo tant tot lo bon seny de la plantada deurá reduhirse á criar tronchs ó pessas á la vegada que llargas, lo mes voluminosas en diametro que siga posible, tenint especial cuydado de que 'ls talls que se verifiquen ab la destal quedin lo mes llisos y á ran que sia possible, fent desapareixer tota classe de nusositats, grops y escorxas etc., que disminuheixen notablement lo seu valor.

La principal mira del que dirigeix una plantació d'arbres pera fusta de construcció, es la d'esporgar reduhint lo més

possible la copa á fi y efecte de que la sava pugua afluhir ab més quantitat per lo tronch que adquireix en tals cassos una creixensa rápida en diámetro y altura, suprimint totas las ramificacions que naixen del tronch aixís com ferho parcialment en aquellas branques que apareguin massa vigorosas.

Assegurada ja una plantació de plátanos ó de qualsevol altre mena d' arbres forestals y posats á cubert dels accidents y atach dels animals, cap altre producte eczigeix menos gastos ni dona mes ventajosos resultats. No obstant que per aixó no habem de mostrarnos tan poch generososos, que siga l' interès particular lo contrapés que fassia inclinar la balansa, en qual platet oposat está l' interès general ó siga 'l bé públich.

Repetim lo que deyam al principi d' aquest article, que es necessari é indispensable pensar seriamente en la plantació d' arbres si volém evitar los accidents que habém enumerat; en contraposició á las propietats físicas y económich-agricolas, puig que ab élls se purifica la atmósfera y s' enriqueix constantment la capa superficial de la terra ab sas despullas que per la fermentació se transforman en *humus* ó *mantillo*. Bé podem dir dels arbres que son la millor joia que engalana la superficie de la terra.

¡Tributém un recort á aquell sacerdot d' una població de Suissa que exigia per cada bateig que practicaba la plantació d' un nou arbre!

R. G.

Molins de Rey y Novembre de 1880.

SECCIÓ DE VARIETATS

CONSIDERACIONS SOBRE L' HIVERN.

Hi ha dos gustos tocant á l' hivern. Uns s' hi avenen; altres lo rebutjan.

Los que 'ls hi agrada son una especie d' enamorats platónichs; l' alaban de lluny, allí pel Juliol ó Agost. Podria dirse que li tiran las amoretas ab pedra y fil. Però quan lo tenen á sobre fan com los demés: s' embossan fins als ulls, s' enguantan las mans y ab tan enamorament may li deixan veure la cara. Be que jo crech que no li ensenyarian cap escultura grega.

Quan me l' alaban me produheixen lo mateix efecte que si sentís rellicar la punta del trinxant sobre un plat de porcelana, ó m' esgarrifo com

si algú aprop meu toqués roba de seda ab los dits plens de desenemichs.

Entre los molts vicis ó defectes que li trobo, no és lo menor lo de ser lo propagandista dels panallons, d'aqueixa mostassa interna que pica y molesta sempre á contra temps; que si l' fret ens acosta al braser ó á la estufa, ell ens en treu ab una frisansa que sobrevé als dits que pareix (inclinantse pel cantó poètic) que alguna fada ens els haja prés per coxinets de fer puntas, y s' entretingue clavanthi agulletes de la Mare de Deu; y si pel indret que cou, llavors no s' busca l' simil que ab aquell destici un no sab que fer perque li resulti consol: si xuclar ó bufar.

¡Enamorarse de l' hivern! Jo concibeixo la fal·lera de Sant Antoni, que segons ditxo popular s' enamorá d' aquell animal que sembla un panalló ó l' boceto de la deformitat; á qui Mahoma no l' podia veure ni en estampa, però que jo crech que si hagués estat á Vich y hagués brenat llango-nissa, potser hauria decantat los seus principis, deixantlo servir als creyents en tallets prims y clars com vidres de rellotje á la manera que l' serveixen los nostres fondistas, catòlichs pel batisme, però fanátichs mahometans al dividirlo pera treurer á taula.

Concibeixo, donchs, per misteriosa relació, ó millor, per desequilibri entre l's ulls y l' paladar, simpatia ó afecte per aquell animal qu' escuso dir lo nom que aquí no fora urbà ni curiós. Concibeixo, además, qu' estimin l' hivern en altres terras que l' sol hi fa visita de metje; que al veurer tanta neu hi relisca depressa com si patinés y fuig, y l's planta á la serena; però aquí que casi bé s' pot dir que l' sol ens es parent, que quan no trova més Espanya en aquesta part de mon s' en va á l' altre per estar sempre entre patricis, y gosar veyent aquells morenos com se gronxan en hamacas y balancins, fumant veguers ó trabuchs de *per-riure* ab una fumera olorosa y diáfana que tot just entela l' aire y que ve á ser l' incens dels profans, mentres los altres ciutadans (ara l's hi envian lo diploma de tals), més pujats de color, cullen canyas dolsas y s' distreuhen tirantse cocos ab las monas, ó conversan de cosas de riure ab los lloritos: aquí donchs, estimar l' hivern podrá ser lucso, mes no agraphiment.

Un amich meu que per tot busca semblansas, me diu que rahonar aixís fa molt criollo. Eu hora bona; jo per l' estiu sempre soch á casa; ara per l' hivern voldria que las finestras tinguessin quatre jochs de porticons que tots li clouria á la cara; y aixís com hi ha entes quisquillosos que per tot buscan taras, jo busco esquetxas ab nimia sollicitut per atapahirhi estrassa y retxassar al enemich que m' lleva sis mesos de ben estar per cada anyada.

Y m' parla, per abonar l' hivern, de la sofocació y del calor de l' altra temporada, y d' aquellas nits curtas que un sembla que malgasta l' temps si dorm las nou horas, á lo que jo li detaro la paraula probantli qu' es més noble y més rumbós dormir de dia, lo qual implica un derrotxament de claror general y esplendit: y en quant al calor y á aquell traspiror espontáneo que tan l' engunia, á mí es lo que més me te guanyada la voluntat, perque penso que Deu m' estalvia la meitat del càstich; es dir que s'úo de franch, sense fatich, sense cansar l' enteniment, ni la materia qu' es la més pererosa. Y per últim, li dich que reconech molta potencia imaginativa al que va inventar lo descans permanent, que jo calculo que per gosar oposarse al anatema que de tans anys enderrera abat á terra lo front de l' home, no podia esser ningú més qu' un criollo, y heretje, además, que jo l' absoldria, perque l' pecat li naix ab la naturalesa y l' fa indolent per pur recreo.

Aixís es que se m' penetra ab dificultat hi haja certs subjectes que s' aficionen ab l' hivern, ab aqueixa cuaresma máxima que tot pareix estar ensopit y cavilós; que l' aigua s' gela y no pot correr riolera y presumida besant flors y herbeta; que lo ventet ja no conversa ab lo fullam dels arbres, lo bosch no té aromas, y las violas esperan l' estiu amagadas dins la fosca de la terra. Las fullas cruixen arrastrantse secas y esgroguehidas, y ab fregadis axarrahit pareix que contin als esbarsers y als timons que las arreplegan sas desdixas, y l' anyorament d' aquella vida plascenta de besades, de ramors y balandreix gosada dalt de las brancas. Nusos los arbres y com espantats al veurer tan brancall y tan escunyolit, alsan los brassos al cel com clamant misericordia. Ausent lo rossinyol, callada la tortra, de viatge passant lo mar las orenetas, seguintlo de lluny tota la orquesta dels boscos, aquella coloraina de cadeneras, verdums llúes y gafarrons, la naturalesa pareix una viuda desolada que ja no tinga més llágrimas pera plorar.

Quan visch á ciutat y veix aqueixos dias frets y núvols que la claror sembla que vingui d' incógnit ó colocada á través de un vidre esmerilat; que tothom va arrupit y depressa ab las mans á las butxacas; que las paraulas ixen fumosas de la boca com si sortissen del caliu; en aquesta tongada la sensibilitat se m' excita, compadeixo á la humanitat, y faria almoyna á tothom, pobres y richs, y després, cansat de tenir llástima als altres, me posaria á captar per afició.

EMILI VILANOVA.

Barcelona 1880.

REVISTA VINÍCOLA

La situac'ó continua tal com vos deyam en nostra última revista, si bé tampoch era de creure sufrís variació á la época, en que 'l comerç s' ocupa ab preferencia de sos inventaris y liquidacions de final d' any, pera celebrar la Nativitat del Senyor, y en que tothom se pren uns cuants dias d' esbarjo pera descansar de las fatigas dels dotze mesos transcorreguts.

Desitjant fervos una relació de la recol·lecció vinícola, tant de Fransa, com d' altres payssos, que puga interessar al nostre; vos comunicarem las que tenim rebudas de las següents comarcas:

FRANSA.

Los frets rigurosos del hivern passat varen causar, en general, bastant dany á las vinyas, principalment en los vinyats del centre, en los quals á demés s' hi va afegir la cayguda de grans, resultant en ditas comarcas una cullita petita.

Al Maconnais y á la *Cote d' Or* han recolectat, poch mes ó menos, la tercera part d' una cullita ordinaria y de qualitat bastant bona: lo mateix que en la *Basse-Bourgonne* y 'l *Beaujolais*, que la tingueren un xich mes petita.

Al Sancerrois y *Auvergne* la cullita fou un poch mes de la tercera part però de qualitat molt superior.

A *Renaison* la qualitat fou molt bona en la part montanyosa d' aquets vinyats, pero inferior en la planura. En quant á la quantitat, fou casi la d' una cullita ordinaria.

Al Loire y *Cher* hi hagué mala cullita, essent d' una meytat en *Tou-*

raïne y *Sologne* y de mitjana qualitat; igual que á l' *Anjou* y *Poitou*, ahont la qualitat fou també no mes que regular.

A las *Deux-Charentes* recolectaren solament la quarta part d' una bona cullita, però l'í vi de bona qualitat.

Al *Bordelais*, lo *Médoc* ha produhit bons vins, ab regular quantitat, però en las demes bandas d' aquesta important comarca ha donat menos quantitat, y de qualitat variable, en gust y color.

A *Lot* y *Garonne*, *Tarn* y *Garonne*, y *Tarn*, las sevas cullitas foren la d' una ordinaria, resultant d' una tercera part superior á la del any 1879. La qualitat per tot bastant regular.

A *Gers*, mitja cullita, ab mala qualitat en los vins blancs, y regular en los negres. Fent contrast ab aquestas noticias, tenim las del Mitj-dia, ahont hi ha los grans sellers de Fransa, per lo molt que 's cull en las següents comarcas:

L' *Herault* y l' *Aude* han tingut molt bona cullita, essent superior á la de 1879, en una quarta part y vins de bon gust y color.

Al *Rousillon*, bona cullita com á quantitat, bona també com qualitat en los llochs ahont se recol·lectan los vins superiors; però en los de classe mes baixa han surtit tan sols de gust y color passables. Los millors vins del Mitj-dia, son los que han sigut veremats últimament; los primers cullits, no tenen ni tan bon gust, ni tant bont color y tots en general, menos graduació alcohólica de la que esperaban; lo qual ha estranyat molt. S' ha observat, que la *filoxera*, aquest any no ha causat tant dany en aquellas comarcas.

ITALIA.

Poca quantitat en la part del Nort, pero ben regular en lo Mitj-dia. Las *Pouilles* han donat una tercera part menos que l' any últim, que fou bona, però la qualitat dels vins nous, molt superior.

A *Sicilia*, las vinyas han patit bastant de la *filoxera*; no obstant no tenen lloch á queixarse, ni de la quantitat, ni de la qualitat, que son convenientas.

AUSTRIA—HUNGRIA.

A la *Dalmatia* la cullita va donar un resultat regular, com quantitat y qualitat, si bé d' una mica menos de color que la de 1879.

A *Hungria*, la comarca de *Vertchetz* té la ventatja de que la qualitat del vi ha sortit molt bona y molt abundant en quantitat. Per la part Nort y Est de la Hungria han tingut menos quantitat, pero 'ls vins prometian esser excel·lents. En los vinyats del centre, las noticias no son tan bonas, ni com á quantitat, ni com á qualitat.

Es tot quant podem comunicarvos de las noticias rebudas del estranjer y que no dubtém poden interessarvos.

Barcelona 4 de Janer de 1881.—J. G.

SUMARI

Als pagesos — ¡Alerta!

Secció d' agricultura práctica—Lo Plátano (figs. 1.ª, 2.ª, 3.ª, 4.ª y 5.ª)

Secció de Varietats—Consideracions sobre l' hivern.

Revista Vinícola.

Imprenta «La Renaixensa», Xuclá, 13, baixos.